

Linie 5A som metafor – fleksibilitet og arbejdsmiljø hos buschauffører

Lise Drewes Nielsen

Katrine Hartmann-Petersen

FLUX-Center for Transportforskning

Institut for miljø, samfund og rumlig forandring

Roskilde Universitetscenter

Abstract

Projektet 'Flygtige og grænseløse relationer i arbejdet med mennesker' sætter blandt andet fokus på buschaufførers arbejdsmiljø.

Fleksible og omskiftelige organisationsformer har både positive og negative konsekvenser for arbejdsmiljøet. På den positive side vejer individuel tilpasning, omstilling, nye udfordringer og forandringer. På den negative vejer og stress, tidspres og udbrændthed.

Buschaufførers arbejde har gennemgået en række omstillinger i de senere år med udliciteringer, øget tidspres og generelt faldende agtelse og anerkendelse. Det påvirker den måde de erfarer, oplever og mestrer deres arbejde på. Denne artikel vil gennemgå nogle resultater af studier af fleksibilitet og flygtighed set med buschaufførernes optik. Metodisk er analysen gennemført vha en survey, individuelle interviews, fokusgruppeinterviews og fremtidsværksteder. Vi arbejder i tæt dialog og samarbejde med chauffører og projektet har elementer af aktionsforskning i sig.

Buschaufførers arbejde kan på en lang række områder sidestilles med andre typer af arbejde inden for transportsektoren; det er arbejde, der udføres alene; det er underkastet store forandringer i relation til omorganiseringer, udliciteringer og ledelse; det er arbejde, der ofte udføres under smalle og tidspresede marginer og det er arbejde der er i centrum af det mobile og omskiftelige samfund. Derfor er projektet også relevant for den spirende samfundsvidenskabelige mobilitetsforskning, med vægt på de kvalitative metoder. .

Artiklen vil gennemgå teoretiske positioner i fleksibilitetsforskningen med udgangspunkt i R. Sennetts bog om 'Det fleksible menneske'. Sennett har en meget kritisk opfattelse af konsekvenserne af fleksibiliseringen, som til en vis grad kan genfindes i buschaufførernes 'stemmer'. Men der findes også 'stemmer', erfaringer og strategier blandt buschaufførerne til at håndtere den øgede fleksibilitet. Således bidrager projektet til en videre teoretisk og praktisk diskussion af fleksibilitetsbegrebet.

Desuden vil artiklen gennemgå empirinære resultater fra interviews og fremtidsværksted, med citater, analyse og billedmateriale. Heri indgår også en bestemmelse af metaforen 5A (en buslinie i København, deraf ordet 5A i titlen). Linie 5A repræsenterer for mange chauffører en metafor for dobbeltheden i chaufførarbejdet. På den ene side en buslinie, hvor det virkelig er muligt at vise hvorledes et stresset og travlt busarbejde kan håndteres og på den anden side en linie der i den grad fremprovokerer stres og udbrændthed.

Artiklen er et resultat af et større forskningsprojekt, der med støtte fra Arbejdsmiljøforskningsfonden gennemføres på RUC i et samarbejde med forfatterne og Kurt Aagaard Nielsen, Eva Munk Madsen og Susan Mahler.